

רקע על הסדרה ועל הפרק:

הסדרה אוז היא סדרת דרמה בהמשכים שהופקה בין השנים 1997 ל-2003 במשך שש עונות, על ידי רשת הטלוויזיה בכבלים האמריקנית, HBO. הסדרה תיארה את חייהם של אסירים בבית סוהר אמריקאי בעל אבטחה מרבית. הסדרה מבוזמת בצורה כזו שכל פרק בסדרה רצוף בקטעי קריינות, אותם מבצע השחקן הארולד פרינו ג'וניור, המגלם את האסיר אוגוסטוס היל, אשר מתייחס לאירועים המתרחשים בסדרה דרך נושאים שונים ואירועים היסטוריים בהם הוא דן. שם הסדרה "אוז" הוא בשל הכינוי שניתן למתקן הענישה המדינתית על שם אוסוולד. בתוך שטחי בית הכלא פועלת יחידה ניסיונית בשם "עיר הברקת", המרמזת על העיר המפורסמת מתוך הקוסם מארץ עוץ, באוז קיימות קבוצות סטריאוטיפיות שונות כאשר הרוב המוחלט של האסירים הם אפרו-אמריקנים, עובדה זו מביאה למתחים ועימותים שהמקור שלהם הוא גזעני. הפרק הנדון הוא הפרק התשיעי בעונה הרביעית. העלילה בפרק סובבת סביב תוכנית טלוויזיה של מראיין בשם ג'ק אלדרידג' שמגיע על מנת לראיין את האסירים ולהתחקות אחר החיים שבמתקן הכליאה השמור. בעקבות תחקיר שעורכת המפיקה במתקן, עולה הסיפור על הרצח של אחד האסירים בשם סימון אדביסי שהיה מנהיג קבוצת "השחורים" שהתעסק עם סחר בסמים בכלא ונרצח על ידי המנהיג מקבוצת ה"מוסלמים". בפרק מופיע גם ריאן אוריילי המשתייך לקבוצת האסירים ה"איריים" שהיה לו עבר עם המראיין שכן הוא שידר כתבה עליו ועל אחיו שהשתייכו לכנופייה של האירים הלבנים שקיימו מלחמות עם האפרו אמריקנים, והוא משייך את שידור הכתבה לצער שתקף את אימו לאחר מכן ואת העובדה שקיבלה סרטן ומתה. עלילת הפרק נסובה על ראיונות שעורכת המפיקה מצוות ההפקה של התוכנית וכך מתוודעים לסיפורים השונים.

ניתוח הפרק על פי הגישה הפוליטית

הגישה הפוליטית, היא גישה אותה הציע ג'ון פיסק כדרך לניתוח ביקורתי לטקסטים בטלוויזיה. עיקר הניתוחים שנעשו על הטקסטים בטלוויזיה נשענו בעיקר על גישות שקבעו כי אמצעי התקשורת הם סגורים מבחינה אידיאולוגית והעיקר שלהם היה בחשיפה של האידיאולוגיה השלטת המוצפנת בטקסט. התיאוריות הללו שדיברו על "אידיאולוגיה מובלעת בטקסט" או "אידיאולוגיה מובלעת בקפיטליזם", שהייתה למעשה האידיאולוגיה השלטת, הביאו לכך שהפרט היה נתפס כמשועבד, בין אם היה זה הפרט הקורא, או הפרט המובלע באידיאולוגיה, נראה כי הוא לא הצליח לעמוד מול כוחה של האידיאולוגיה השלטת שתטביע את חותמה על התהליכים של הענקת ההבנה המתרחשים אצל הפרטים. כלומר האידיאולוגיה הייתה כבר קיימת בתוכנית והיא קבעה מה הנמען יבין מהטקסט. הטלוויזיה נתפסה כגורם מאחד, אין כמה משמעותות אלא רק משמעות אחת שמפיקי התוכנית רוצים להעביר, משמעות הנשענת על אידיאולוגיה אחת. זוהי בעצם דוגמה לדרך הפעולה ההגמונית בה נוקטת האידיאולוגיה השלטת על מנת להפוך את עצמה לחלק מ"השכל הישר" של החברה ככלל (פיסק, 2003, עמוד 173). אחת הבעיות של הביקורת האידיאולוגית על כך שאינה יכולה להסביר את הפוליטיקות שקיימת בטקסט הטלוויזיוני, דומה באותה המידה לאי היכולת של הביקורת הזו, להסביר גם את השונות בחברות הקפיטליסטיות במערב. (פיסק, 2003, עמוד 174). בבחינה של סדרת הטלוויזיה אוז והפרק התשיעי מעונה ארבע, אותו בחרתי לנתח, נראה כי הגישה הפוליטית באה לידי ביטוי בצורה טובה וברורה. הסדרה, כפי שהוזכר קודם לכן, מספרת את מעלליהם של האסירים בבית סוהר אמריקאי שמור כאשר האסירים עצמם מחולקים לקבוצות שונות. נראה כי לא ניתן לנתח או להבין את הרבדים של הפרק אם לא נכיר את הקבוצות ואת הלך הרוח ביניהם. אם כן, האסירים בכלא מתחלקים לכמה קבוצות, קבוצת האחוה הארית, כנופיה מפורסמת באוז. זוהי קבוצה של אסירים לבנים הפועלים לפי עקרונות גזעניים ורואה לנגד עיניה את תורת הגזע הנאצית זוהי הקבוצה הידועה והאכזרית ביותר בסדרה המאבק בין המנהיג באחוה ורנון שילינגר לבין אסיר נוסף בשם טוביאס ביצ'ר, בו התעלל בימיו הראשונים באוז. בתחילת הפרק הנדון, רואים כי המפיקה שבאה לעשות תחקיר עם צוות התוכנית, מגלה עניין מסוים בסיפור שלהם אולם אחרי כמה ראיונות שהיא עורכת, עולה המקרה של הרצח של מנהיג השחורים סימון אדביסי על ידי מנהיג המוסלמים, רצח שאירע בכותלי בית הסוהר ונראה כי השיח עליו די מושתק. אם כן קבוצה נוספת בכלא השמור היא קבוצת המוסלמים. זוהי בעצם קבוצה אפרו אמריקאית שלאורך רוב הסדרה מונהגת על ידי האימאם קארים סעיד.

באחד מהקטעים בפרק, ג'ק מראיין את סעיד וניתן לראות האימאם זוכה לכינוי "כומר" מפי המראיין ולכן יכול להיות שזה מסר סמוי נוסף, המראה את חוסר ההבנה וההכרה של המראיין שהוא מגיע מהתרבות המערבית, בתרבות אחרת כמו האיסלאם ולכן זה המשמעות והפירוק שהוא נותן לאיש דת, "כומר". אין ספק שהתרבות הבולטת והשלטת בפרק היא הנצרות, ומבחינת המראיין האימאם הוא כומר כי כך הוא מכנה את אנשי הדת שלו, וזו המשמעות שהוא מעניק לסעיד. קבוצה נוספת וחזקה בעיר הברקת, היא קבוצת השחורים, זוהי קבוצה של אפרו אמריקנים שמורכבת בעיקר מגנגסטרים אשר פעלו בשכונות עוני לפני הכליאה שלהם. הקבוצה הזו מנהלת קרב קבוע בסדרה, עם הקבוצה הסיציליאנית איטלקית וכן עם הקבוצה הלטינית, על השליטה בסחר בסמים. הקבוצה הזו היא הקבוצה שהייתה הכי הרבה בעימותים עם הקבוצות האחרות